

Nulmeting monitoring en evaluatie Erfgoed Deal

Inleiding

Het programmabureau is verantwoordelijk voor het inzichtelijk maken van de voortgang en impact van de doelen van de Erfgoed Deal. Onderzoeksbureau Ecorys meet de kwantitatieve voortgang (bestedingen en aantallen projecten) en de kwalitatieve voortgang in de zin van het behalen van de doelen. In het evaluatieverslag van 18 september 2020 heeft Ecorys de resultaten van de nulmeting uiteengezet die is uitgevoerd in de eerste helft van 2020. Met drie metingen krijgen we inzicht welke rol erfgoed op het moment van de start van het programma (eind 2019 – begin 2020) speelt bij de thema's van de Erfgoed Deal (klimaatadaptatie, energietransitie en stedelijke groei & krimp) en welk effect de inspanningen van de Erfgoed Deal hebben op de helft van de looptijd van het programma en na 3 jaar. Ecorys voert in het najaar van 2021 een tussenmeting uit en in het voorjaar van 2023 een eindevaluatie. In deze memo gaan we als programmabureau in op onze ambities naar aanleiding van de resultaten van de nulmeting. De volgende onderwerpen komen aan de orde:

- Leeromgeving
- Leeromgeving: soort informatie
- Website en social media
- Betrokkenheid partners
- Aansluiten bij projecten die al bestaan
- Consequentie financieringsmiddel decentralisatie-uitkering en rol van het programmabureau
- Thematische afkadering en toedeling

Leeromgeving

Onder de leeromgeving verstaan we alle activiteiten binnen de Erfgoed Deal die eraan bijdragen dat de kennis die voortkomt uit de projecten verder wordt gebracht en bijdraagt aan een vanzelfsprekende rol van erfgoed bij de thema's van de Erfgoed Deal.

In het verslag komt naar voren dat de behoefte naar dit deel van het programma enorm is ('kenbaar maken van de kansen van erfgoed', 'kennis over en voorbeelden van hoe erfgoed in projecten meegenomen kan worden', 'positieve voorbeelden delen en inspirerend laten werken voor andere organisaties en overheden' en 'kennisdelingssessies, online seminars en excursies bij de andere projecten').

Hier ligt een belangrijke taak voor het programmabureau de komende periode. Het is een voortzetting van waar we de afgelopen periode al hard aan gewerkt hebben. De nulmeting laat zien waar we stonden de eerste helft van 2020. In de tussentijd ontwikkelden we een podcast ('Verborgen in het volle zicht'), tijdschrift ('DEAL! Erfgoed als vaste waarde voor de toekomst'), twee succesvolle interview webinars voor de projecten uit de eerste ronde en een reeks van vier inhoudelijke webinars over droogte, verduurzaming cultuurhistorisch corporatiebezit, erfgoed inzetten als kans voor krimp en duurzaamheid).

In het verslag is de suggestie om bij de acties in het kader van de leeromgeving speciale aandacht te besteden aan partijen waarvan erfgoed

 Datum
Januari 2020

 Onze referentie
Evaluatie en monitoring

 Marjorie Verhoek

geen primaire taak is (waterschappen en woningcorporaties, via koepelorganisaties). Algemene insteek van de Erfgoed Deal is al om een breder publiek buiten de vaste erfgoedcirkel te bereiken.

Ambitie

- > Enthousiasmerende voorbeelden nog beter en breder delen.
- > Bij acties leeromgeving richten op breder publiek buiten de vaste erfgoedcirkel
- > Bij acties leeromgeving speciale aandacht besteden aan het bereiken van waterschappen en woningcorporaties.

Actie

- > Communicatiestrategie opzet leeromgeving
- > Plan van aanpak voor benaderen beleidsmedewerkers uit andere velden
- > Communicatiestrategie leeromgeving met speciaal aandacht voor bovengenoemde doelgroepen
- > Regulier overleg met koepelorganisaties

Leeromgeving: soort informatie

In het verslag komt de aanbeveling naar voren om de leeromgeving te richten op:

1. Procesinformatie over welke stappen je kunt ondernemen om erfgoed bij en project te betrekken;
2. Inhoudelijke informatie over de technische mogelijkheden om erfgoed te gebruiken bij een ruimtelijk project.

In de filosofie van de Erfgoed Deal is onze ambitie om deze twee soorten informatie te verspreiden aan de hand van voorbeelden.

Ambitie

- > Bij het verspreiden van goede voorbeelden onderscheid twee typen informatie naar voren laten komen.
- > Handreiking procesinformatie

Actie

- > Bij het delen van goede voorbeeld uitdrukkelijk aandacht voor: 'Welke stappen zijn ondernomen om erfgoed bij het project te betrekken?' en aan de hand van voorbeelden en inspiratie technische mogelijkheden laten zien.
- > Opzetten procesinformatie hoe erfgoed bij opgave betrekken, onderdeel maken van onderzoeksagenda

Website en social media

Een onderdeel van de leeromgeving is de inzet van de website en activiteiten op social media (linkedin en instagram). Uit de nulmeting blijkt dat er behoefte is aan een website met goede voorbeelden.

Ambitie

- > Enthousiasmerende voorbeelden nog beter en breder delen.

Actie

- > Beter benutten bestaande projectbeschrijvingen website (beeldmateriaal, links, informatie voortgang)
- > Opzetten en uitwerken vorm om ervaringen te delen (bv. LinkedIn)

Betrokkenheid partners

Uit de interviews is gebleken dat partners meer betrokken willen zijn bij de invulling van de leeromgeving en meer op de hoogte willen worden gehouden van de voortgang. Tegelijk zijn de partners onderdeel van de Erfgoed Deal en is het programma voor en van de partners. Een eerste stap hiertoe is gezet tijdens het overleg met het ondersteuningsteam op 9 november 2020.

Ambitie

- > Partners van Erfgoed Deal meer betrekken via de het ondersteuningsteam waar we de leden gericht vragen om hulp.
- > Partners van de Erfgoed Deal meer betrekken en inzetten bij de verspreiding van de communicatieuitingen.

Actie

- > Plan vaker en beter benutten ondersteuningsteam

Aansluiten bij projecten die al bestaan

In het verslag is de suggestie gedaan om voor thema's die nog niet zo sterk vertegenwoordigd zijn te putten uit de lijst van projecten die via de enquête zijn verzameld. Het ligt minder voor de hand dat projecten die reeds worden uitgevoerd in aanmerking komen voor een uitkering en opgenomen worden in het portfolio van de Erfgoed Deal. Wel kunnen deze projecten mogelijk het netwerk van de Erfgoed Deal versterken en kunnen we als programmabureau onze verbindende rol vergroten.

Actie

- > Studie op lijst met bestaande projecten: koppelmogelijkheden?

Consequenties financieringsmiddel decentralisatie-uitkering en rol van het programmabureau

In de samenwerking met initiatiefnemers merken we dat het instrument van een decentralisatie-uitkering niet zo bekend is. Ook na de toekenning zien we in de communicatie regelmatig de term 'subsidie' terug. Het is daarom niet gek dat in het verslag staat dat in de interviews naar voren komt dat er vragen zijn over de wijze waarop de kwaliteit van het project gemonitord wordt en het ontbreken van formele verantwoording richting het programmabureau. Bij een systematiek van subsidieverlening en subsidievaststelling hoort een formele verantwoording waar inzicht wordt gegeven over de bestede middelen en de uitgevoerde activiteiten. Dit blijft bij een decentralisatie-uitkering achterwege. De rijksoverheid stelt geen voorwaarden aan gemeenten en provincies in het kader van deze manier van financiering. De formele verantwoording doet het bestuur van de gemeente of provincie aan de gemeenteraad en de provinciale staten. Dit past bij de geest van de Erfgoed Deal om als overheden en organisaties onderling samen te werken aan de doelen en ambities.

De keuze voor financiering via een decentralisatie-uitkering betekent dat we de samenwerking met de betrokkenen bij de projecten anders inrichten dan we dat bij een subsidierelatie zouden doen. We vragen hier eigen initiatief en enthousiasme van de initiatiefnemers van het project en zien tegelijk ook in dat we als programmabureau het lerend effect van het project kunnen vergroten door standaarden en andere communicatiemiddelen te verstrekken.

Ambitie

- > Meer helderheid geven over het karakter van een decentralisatie-uitkering
- > Binnen mogelijkheden financieringsinstrument acties ondernemen om lerend effect van de projecten vergroten

Actie

- > Meer aandacht bij de netwerkers van het programmabureau om in het voortraject bij de initiatiefnemers duidelijk te maken dat bij toekenning van het project binnen de Erfgoed Deal de financiering plaatsvindt via een decentralisatie-uitkering en de verschillen met een subsidie (onder andere bij de informatiewebinar voorafgaande aan de pitches)
- > In de algemene informatie van het indienformulier informeren over het instrument decentralisatie-uitkering en het verschil met een subsidie.
- > Plan communicatieafspraken projecten
- > Overwegen welke communicatiemiddelen aanvullend aangeboden kunnen worden aan de toegekende projecten om het lerend effect van het project te vergroten (formats delen goede voorbeelden)

Thematische afkadering en toedeling

In het verslag komt naar voren dat de thematische toedeling van projecten niet altijd wordt begrepen. Hier is bij het opstellen van het uitvoeringsprogramma 2^e ronde extra aandacht aan besteed. Zo is waar dat echt relevant is aangegeven dat een project binnen twee thema's valt. Zo heeft het project 'Klimaatbestendige KBL' zowel het label 'Klimaat' als 'Kennis & Dialoog' gekregen. Wel is steeds, net als in de 1^e ronde, een hoofdthema voor elk project bepaald. Overigens heeft dit niet direct invloed op de kansen van een project om in aanmerking te komen voor een uitkering op basis van de Erfgoed Deal. Alle ingediende projecten zijn, ongeacht het thema, in een ranking geplaatst op basis van het afwegingskader (zie tabel 'conclusie' uitvoeringsprogramma 2e ronde). Het totale portfolio van de Erfgoed Deal is belangrijker dan het vertegenwoordigd zijn van alle thema's binnen één uitvoeringsprogramma. Ook is het denkbaar dat bepaalde thema's meer ondersteuning krijgen vanuit de Erfgoed Deal als de ontwikkelingen binnen het betreffende thema hier om vragen. Uiteindelijk beslist de stuurgroep over het toekennen van projecten op basis van inhoudelijke overwegingen.

Actie

- > Helder communiceren over meerdere toepasselijke thema's en de relevantie van de indeling in de thema's.